

AJALOO RIIGIEKSAM 2005

Info eksamite kohta www.ekk.edu.ee

3. mai kell 11.00

Eksamitöö kirjutamiseks on aega 4 astronoomilist tundi (240 minutit).

Vaheaega eksamil ei ole.

EKSAMI VORM

Ajaloo riigieksam on kirjalik.

Eksamitöö koosneb kahest osast.

- 1) Arutlev küsimus, kus eksaminand valib kuuest teemast ühe. Kolm teemat on Eesti ajaloost ja kolm teemat üldajaloost. Arutleva küsimuse juures tuleks pöörata tähelepanu probleemi püstitamisele ja teema väljaarendamisele, faktide põhjendatud kasutamisele, käsitlusele tuginevate järelduste esitamisele, oma põhjendatud arvamuse väljendamisele ning korrektsele arutluse vormistusele. Oluline on, kuivõrd suudab õpilane arutleda ajaloo probleemide üle, kuivõrd tajub ajaloo järjepidevust ja Eesti ning maailma ajaloo seotust. Arutluse eest on võimalik saada 25 punkti.
- 2) Töö allikmaterjalidega (pildid, dokumendid, kaardid) ja faktiteadmistel põhinevad ülesanded. Tähelepanu tuleks pöörata sündmuste olemuse mõistmisele, oskusele refereerida erinevaid allikaid, erinevate arvamuste ja käsitluste eristamisele ning isiklike seisukohtade põhjendatusele. Eksaminand peaks suutma eristada olulist ebaolulisest, mõistma sündmuse tähendust ja kaalu, oskama varemõpitud uues situatsioonis tarvitada, tundma kronoloogilist raamistikku ning nägema seost erinevate sündmuste vahel. Eksamitöö teise osa eest on võimalik saada 75 punkti.

Mõlemad eksamitöö osad antakse kätte üheaegselt, eksaminand valib ise ülesannete täitmise järjekorra.

Eksamitöö koostamisel lähtutakse riiklikus õppekavas gümnaasiumilõpetajatele esitatud õpitulemustest. Arvestatakse õppekirjandust, mille alusel tänane gümnaasiumilõpetaja on teadmised ja oskused omandanud (kõik HTM-i kinnitatud ajalooõpikud gümnaasiumile).

Riigieksami ülesanded hõlmavad üldjoontes 50% Eesti ajaloo ja 50% üldajaloo temaatikat.

EKSAMI TEEMAD 2004/2005

EESTI AJALUGU

1) Eesti ajaloo perioodid, üldiseloostus ja pöördepunktid

Pöördepunktid: Muistne vabadusvõitlus, Liivi sõda, Poola-Rootsi sõjad, Põhjasõda, maailmasõjad ja okupatsioonid. Iseseisvumine ja taasiseseisvumine.

(Antud teema eeldab, et õpilased teavad, missugused sündmused viisid Eesti ala ühe või teise riigi koosseisu ning milliseid muutusi võimude vahetumine endaga kaasa tõi. Eksamil ei eeldata üksikasjalist sõdade käigu teadmist. Eksaminand peab tundma administratiivse jaotuse muutumist, kirjeldatavate sündmuste/protsesside ajaloolist tausta, oskama analüüsida kaardil leiduvat teavet.)

2) Eesti 19. sajandi teisest poolest Esimese maailmasõjani

Majanduslik, kultuuriline ja poliitiline areng. Rahvusliku liikumise eeldused, juhid, suunad, tähtsündmused, tulemused.

Venestus.

Ühiskonna poliitiline organiseerumine: peamised poliitilised ideed; 1905. aasta revolutsioon ja selle mõjud. Eesti ühiskond enne Esimest maailmasõda.

3) Eesti 1944–1992

Poliitiline juhtimine, majandus-, rahvus- ja kultuuripoliitika. Piiride muutmine. Vägivallapoliitika. Vastupanu režiimile.

Välis-Eesti. Balti küsimus rahvusvahelisel areenil.

Taasiseseisvumine.

ÜLDAJALUGU

1) Rahvusvahelised suhted 20. sajandil (1991. aastani)

Suurriikide liidud 20. sajandi algul. Esimese maailmasõja põhjused ja tulemused. Rahvasteliit. Versailles' süsteem ja selle lagunemine. Lepituspoliitika. Müncheni konverents. MRP.

Külm sõda. Marshalli plaan. Kriisid ja kriisikolled külma sõja ajal. Võidurelvastumine ja desarmeerimine.

Sotsialismileeri lagunemine.

Muutused Euroopa poliitilisel kaardil 20. sajandil.

2) Venemaa / NSV Liit 20. sajandil (1991. aastani)

Venemaa 20. sajandi alguses: poliitiline ja majanduslik olukord. Vene revolutsioonid. Vene impeeriumi lagunemine ja NSV Liidu kujunemine. Nõukogude riigi poliitilise, majandusliku ja ühiskonnaelu iseloomulikud jooned. NSV Liidu lagunemine.

3) Teine maailmasõda 1939–1945

Sõja põhjused. MRP elluviimine: Poola jagamine, Talvesõda, NSV Liidu laienemine.

Nõukogude-Saksa sõja puhkemine. Atlandi harta. Hitleri-vastane koalitsioon.

Murrangulised sündmused: Pearl Harbori, Stalingradi, El-Alameini ja Midway lahingud. Normandia dessant.

Saksamaa ja Jaapani kapituleerumine. Sõja tulemused.

Balti riikide rahvaste valikud Teises maailmasõjas.

AJALOO RIIGIEKSAMIKS VALMISTUJALE

(ülesannete kogumikud, metoodilised materjalid)

1. Ajalugu. Riigieksamite ülesanded 1998–2001. Koostaja M. Räis. REKK. Tallinn 2001.
2. Käsiraamat 2001. aastal ajaloo riigieksami sooritajale. Koostajad T. Kilumets, A. Koks, Ü. Kõiv, M. Oja, T. Ojala, P. Rihvk, M. Räis, J. Saar. REKK. Tallinn 2000.
3. Eksaminandile ajaloo riigieksamist 2002. Koostajad Ü. Kõiv, M. Oja, M. Räis, E. Värä, A. Adamson. Argo. Tallinn 2002.
4. Eksaminandile ajaloo riigieksamist 2003. Koostajad Ü. Kõiv, M. Oja, M. Räis, E. Värä, A. Adamson. Argo. Tallinn 2003.
5. Ajalugu. Riigieksamite ülesanded 1999–2003. Koostaja M. Räis. REKK. Tallinn 2004.
6. Eksaminandile ajaloo riigieksamist 2004. Koostaja E. Tannberg. Argo. Tallinn 2004.
7. История. Задания государственных экзаменов 2000–2001. Таллин 2001.
8. С. Исаев. А. Григорьев. Пособие для подготовки к государственному экзамену по истории 2000 года. Таллин 2000.
9. С. Исаев. А. Григорьев. В. Жибуртович. Пособие для подготовки к государственному экзамену по истории. Таллин 2001.